

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2842

יום חמישי כ"ט שבט תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק צח | עמוד היומי: ברכות נט: | דף הכולל: ב"מ עט | קנין ירושלמי: תרומות לו
דף היומי בהלכה: ר"ד א' - ב' .
מוסר: שם עולם - ואין לנו שום עצה' עד 'ולדעתי כוונת הגמרא'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התורה "ועתה יש לי לכתוב" עד סוף שער התורה

במהלך 'קבלת שבת', נכנס בחשאי מחבל ונעמד
בירכתי בית הכנסת. בידינו היו 3 רימוני יד, והוא
התכוון להשליכם אל קהל המתפללים...

סיפורים מופלאים על סגולת השבת, ממרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

בערב שבת אחד (והיה זה בתאריך הלועזי 10.12.1943), החליטה המליציה של העיר ליון, שהיתה ידועה כ'גדודי ההלם של ממשלת וישי', שהגיעה השעה להפסיק את תפילותיהם של היהודים במקום, ולהרוס את בית הכנסת. רב בית הכנסת, ששרד בס"ד את המלחמה, סיפר שבאותו ליל שבת, במהלך 'קבלת שבת', נכנס בחשאי אחד מחברי המליציה לבית הכנסת ונעמד בירכתי בית הכנסת. בידינו היו 3 רימוני יד, והוא התכוון להשליכם אל תוך קהל המתפללים, ולהימלט החוצה.

המחבל הוא פתח את דלת בית הכנסת, ונכנס מבלי שאיש יבחין בו. שניות ספורות לאחר שנכנס לבית הכנסת, משך את נצרות הרימונים, והתכוון להשליכם. אולם, המראה שניגלה לעינינו ממש באותו רגע, הדהים אותו במידה כה רבה, עד שהוא קפא על מקומו בעיניים קרועות לרווחה, והרימונים נפלו מידינו, במקום בו עמד. מספר מתפללים נפצעו מרסיסים, אבל ברוך השם לא היו הרגומים.

לא הבין מה קורה

מה הביא את הנאצי לקפוא על מקומו? - ברגע שהתכוון להשליך את הרימונים על קורבנותיו המיועדים, הסתובב לפתע כל הקהל לעבר הפתח בו עמד!!! נראה היה לו שכל המתפללים

המחבל אחז בידינו 3 רימוני יד והתכוון להשליכם על המתפללים

בכל דבר ודבר אפשר להרגיש את 'טביעת אצבעותיה' של ההשגחה העליונה. אדם שיתבונן סביבו, יראה את השי"ת במוחש, על כל צעד ושעל. אבל יש מקרים שההשגחה מְמַצֵּיאה את עצמה לבני האדם, ונעשית כאומרת להם: 'ראו אותי. הנה אני כאן, לצדכם'.

והדבר קורה גם כאשר האדם מוקף בצרות על גבי צרות, רח"ל, ונדמה לו שכביכול 'שכחו אותו', וההשגחה העליונה אינה חופפת עליו. גם אז, יש והשי"ת ממציא את עצמו לפתע אל האדם הסובל והמתייסר, ואומר לו: 'הנה התבונן, כיצד אני שומר ומשגיח עליך' גם בעיצומן של שנות השואה, כאשר מסביב שיכלה חרב, ומחדרים אימה, ובני אברהם יצחק ויעקב, ובהם גאונים וצדיקים, הומתו ונשחטו על קידוש השם, גם אז - היו מקרים רבים שבהם נראה הקב"ה, בעצמו ובכבודו, והוכיח לכולם שהוא שומר על עמו ישראל.

המעשה דלהלן התרחש בשנת תש"ג, בעיצומה של מלחמת העולם, כאשר הכיבוש הנאצי היה בשיאו. למעלה מ-3 שנים חלפו מאז שהנאצים השתלטו על צרפת, ובית הכנסת הגדול בעיר 'ליון' המשיך לפעול, והתקיימו בו מניינים כסדרן.

קיבלו אות ברור שמאן-דהו מתכונן לעשות להם רעה, והנה הם באים לעשות בו שפטים...

הוא לא הבין מה קורה כאן, ומי גילה להם את הסוד הזה. הוא הרי נכנס לבית הכנסת כל-כך בשקט, עד שאיש לא הבחין בו, וכיצד קרה שכל האנשים ששהו באותה עת בבית הכנסת - ללא יוצא מן הכלל - הסתובבו אליו?!

איש המיליציה היה בטוח שהנה-הנה הם מתכוננים עתה לרוץ לקראתו, ולהורגו. מרוב פחד, נפלו הרימונים מידי.

ומה באמת קרה אז, בבית הכנסת? האם המתפללים ידעו על הכוונה הזדונית של מי שהיה אמור להיות רוצח-ההמונים? - בודאי שלא.

ברוב שמחה וחדוה

מחבל זה נכנס לבית הכנסת בדיוק ברגע בו ניגן הקהל את הקטע האחרון ב'לכה דודי' - 'בואי בשלום עטרת בעלה', ועל פי הנהוג בכל קהילות ישראל - הסתובב הקהל בבית הכנסת בְּלִיִן לעבר הפתח, כדי לקבל את השבת ברוב שמחה וחדוה, וכך ניצלו חייהם של עשרות רבות מהמתפללים שהיו אמורים לקפח את חייהם, חלילה, על ידי 3 הרימונים שנצרותיהם כבר נמשכו ונפתחו.

בואו ונלמד מכאן שגם אם הגענו למצב שבו הצרות אופפות את נפשנו עד מאוד, וגם אם נראה לנו שחלילה אפסה כל תקוה, נמשיך להאמין בכל לבנו ומאודנו שהשי"ת יכול להצילנו מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה, ואם נמשיך להאמין בו, ולהשליך עליו את יבנו, ונתחזק בשמירת השבת, ובמיוחד בזמן קבלת-שבת, נזכה לראות ישועות ונחמות.

שהרי רק הוא יודע את כל העתים והזמנים, ורק הוא מסדר את כל המאורעות בכל פינה בעולם, ורק הוא יכול לגרום לכך שהארור הזה יכנס לבית הכנסת בדיוק ברגע שבו מקבל הקהל את השבת - - -

ורק הוא, בכוחו הגדול ובזרועו הנטויה, יכול לסדר גם את כל הזמנים והמאורעות שלנו, כך שיביאו בסופו של דבר להצלנתנו. אדם המעביר את חייו בדרך זו, אין מאושר ממנו. כל ימיו על אדמתו, יעברו עליו מתוך אושר ושלווה, מנוחת הדעת ונהורא מעליא.

הנשיא האמריקני סיפר על הערכתו למשפחות היהודיות בהן שימש כ...שבת-גוי

ונשוב לענין השבת. נספר כאן דוגמא אחת, מני רבות, שתמחיש בפנינו את מידת השפעה הכבירה שיש להתנהגותו של האדם על סביבתו, גם אם סביבה זו רחוקה מאוד מצורת החיים שלו. וכשהשפעה זו מגיעה מכיוון השבת, והאווירה הטובה השוררת בה - על אחת כמה וכמה. במקרה שלפנינו, הגורם המושפע היה לא אחר מאשר נשיא ארה"ב, הארי טרומן. הדברים דלהלן, שהובאו בספר 'במחיצתם' של הרב שלמה לורנץ זצ"ל, שופכים

אור על התופעה התמוהה שהעסיקה רבים וטובים בשנת תש"ח. גם האנשים שהיו קשורים לנשיא טרומן לא ידעו ולא הבינו מה דחף אותו להיות הגורם הראשון שהשפיע על החלטת האו"ם. הדבר התמיה גם נשיאים וראשי ממשלות שהיו בקשר הדוק עם נשיא ארה"ב, ולא הבינו מדוע הוא מבכר את היהודים, שהיו חלק קטן מאוד מאוכלוסיית העולם, על פני עשרות מיליוני הערבים. ההסבר לשאלה הנ"ל ניתן לאחר שיחה אישית שניהל הרב לורנץ, מעסקניה הבולטים במשך שנים רבות של היהדות החרדית בארץ ישראל, עם הנשיא טרומן.

בביקורו בארה"ב נפגש הרב לורנץ עם הנשיא, בעיר מגוריו, קאנזס-סיטי, יחד עם הרב סלומון, מרבני העיר, וטרומן פנה אליו ואמר לו כדברים האלה:

"אני שמח על ההזדמנות להסביר לרב למה הכרעתי לחיוב בכל מה שקשור להחלטת האו"ם בשנת תש"ח. ההכרעה שלי", ציין הנשיא במפורש, "לטובת 650,000 יהודים מול עשרות מיליוני ערבים, היתה בניגוד לאינטרס המדיני של ארה"ב. "ההתנגדות בארה"ב למהלך זה היתה כה עזה", סיפר הנשיא, "עד שאחד העיתונים בעיר מגוריי יצא בכותרת 'טרומן הבוגד'".

האיום הנורא של מלחמה אטומית

הנשיא המשיך במונולוג המרתק שלו: "בילדותי גדלתי בשכונתן של משפחות יהודיות והערכתך אותן מאוד. בשבתות הייתי משמש כשבת-גוי, ומדליק ומכבה את האור בבית אחת המשפחות היהודיות, וכתמורה הייתי זוכה בפרוסת חלה של שבת.

"המשפחות הללו התנהגו אליי בכל הכבוד הראוי, ולמרות שהייתי ילד כיבדוני מאוד, בצורה שאי-אפשר להאמין. יתירה מזאת; התרשמתי מאוד מ'השבת היהודית', מהאווירה הכל-כך חמימה ששררה בבתי המשפחות הללו, עד שממש נשביתי בקסמה של השבת.

"מנהגו של אבי היה לקרוא איתי בתנ"ך בכל יום ראשון. כאשר קראנו אודות כורש מלך פרס, שנתן ליהודים רשות לחזור לארץ יהודה ולבנות את בית המקדש בירושלים, חשבתי לעצמי: יום יבוא ואהיה נשיא ארה"ב (חלומי של כל ילד באמריקה - הוסיף הנשיא...), וגם אני אעשה אז כמו שעשה כורש. "והנה זה קרה..."

'רק אני וסטאלין ידענו על הסכנות הגדולות'

למדנו מכאן, איזו השפעה עשויה להיות להתנהגות נאותה של יהודי, המציג את יופיה של השבת, עד כדי כך שגם לאחר שנים רבות מאז התרחשותה עדיין יש לה השפעה כל-כך גדולה, ועל אישיות כה חשובה כמו נשיא ארה"ב.

טרומן המשיך וציין דבר נוסף, שברור שהענין הרגשי שהיה בילדותו עדיין לא היה עומד לבדו מול אחריותו לאינטרסים של ארה"ב.

"ומדוע בכל זאת החלטתי כפי שהחלטתי? - הסיבה היא, כי רק אני וסטאלין, נשיא ברית המועצות, ידענו על הסכנות האימתניות המרחפות על העולם" (היה זה לאחר השמדת הערים הירושימה ונגסאקי ביפן על ידי פצצת האטום, בסוף מלחמת העולם השנייה).

וטרומן המשיך ואמר: "האיום הנורא של מלחמה אטומית ימשיך לאיים להחריב את העולם, ואם בכל זאת נשאר בי עדיין הרצון לחיות, זה מכיון שאני מאמין, שכמו שלפני שלושת אלפים שנה, אתם היהודים הצלתם את האנושות מבני האדם הפראיים, על ידי התורה והשבת שלכם, כך גם כיום, העם היהודי יצליח להאיר ולרפא את הלבבות האכזריים שבתקופתנו, ולהציל את העולם מאבדון מוחלט!".

כשחזר הרב לורנץ ארצה, דאג לפרסם ככל האפשר את דברי הנשיא טרומן, כדי שהעם היהודי יידע מה מצפים ממנו הגויים. טובי האישים באומות העולם ידעו שהעם היהודי יהיה אור לגויים רק על ידי התורה, והשבת, ועל ידי כך נוכל להציל את העולם מחורבן.

זו הדרך, ואין בלתי, שצריכים לנקוט גם היום מול אחינו התועים, המנסים לנגוס בכל דרך אפשרית בשבת-קודש. נתאר בפניהם את החן הנסוק על שומרי השבת, ומתוך זה יגבר גם בהם החשק לשמור שבת בקדושה ובטהרה.

ומו"ח אמר: שמירת השבת היא הסגולה הטובה ביותר, כדאי לספר שאברך אחד בא וסיפר לנו שאשתו רוצה לקחת איתה ללידתה - גם אם תהיה בשבת - את הספר 'נועם אלימלך', כדי שישמש לה כסגולה, וכיון שהיא אמורה לעבור את הלידה בבית חולים הממוקם מחוץ לעיר, וצריכה לשם כך לנסוע ברכב, ביקש הבעל לדעת האם מותר לה לקחת איתה את הספר, או שמא עוברים בכך על איסור הוצאה.

הצגתי את השאלה בפני מרן הגר"ש אלישיב, והשיב, שצריכים לומר לאשה שאמנם ה'נועם אלימלך' היא סגולה, אבל שמירת השבת כהלכתה היא סגולה עוד יותר טובה.

בקונצרט השתתפו מיטב הנגנים העולמיים

בכל תחום שהאדם מתעסק בו, ובכל מעשה שהוא עושה, ניתנת בידיו האפשרות לקדש שם שמים, וחלילה להיפך. הכל תלוי בו, ובשאיפותיו, ואם מקנן בו רצון עז לקדש את שמו הגדול, יזכה הש"ת ליישם את זאת, למרות כל הקשיים הנראים לכאורה על פני השטח.

להגר"י עמר, שנולד בצרפת וכיום מכהן כרבה של קהילה חשובה, יש שני בנים בצרפת, הנחשבים כנגנים מקצועיים, ושניהם מבוקשים מאוד באירועי-יוקרה הנערכים ברחבי המדינה בכל פעם כאשר הם מגיעים לאירוע שכזה, הם משתדלים בכל כוחם לגרום לקידוש שם שמים בעיני העמים. אבל מה

שקרה איתם באירוע עליו אנחנו מספרים עתה, לא קרה מעולם. גם הגויים שמזמינים אותם להשתתף בקונצרטים, יודעים שאם האירוע מתקיים בשבת, אין כל סיכוי שהאחים עמר יופיעו, גם אם יהיה זה אירוע האמור להעניק להם תהודה בינלאומית. כל 'האירועים המלכותיים' הללו, שווים בעיניהם כקליפת השום מול מלכותו של מלך מלכי המלכים, ומתנת-השבת שנתן לעמו ישראל. אבל הנה קרה פעם שמארגניו של קונצרט גדול ורב-ערך, לא ידעו משמירת השבת של האחים עמר, והזמינו אותם להופיע באירוע, למרות שהתקיים בשבת.

המארגנים ידעו את כוחם הרב בנגינה של האחים היהודים, וכיון שהיה זה קונצרט חשוב שבו השתתפו מיטב הנגנים מכל העולם, רצו מאוד לשלב בו גם את האחים לבית עמר.

בהשתתפות אישי ממשל ידועים

במעמד הפתיחה השתתפו נכבדים רבים לא רק מעולם הנגינה, אלא גם אישי ממשל ידועים, שהעלו אף הם את הביקוש המוגבר לאירוע. המארגנים, ביודעם את כוח המשיכה של האחים עמר, שיבצו אותם דווקא באירוע הפתיחה, שהתקיים בליל שבת-קודש.

וכמובן, שמידועינו, בניו של הגר"י עמר, הודיעו חד-משמעית שאפשר למחוק אותם מהרשימה. הם יוכלו להגיע רק במוצאי שבת, אז כבר לא יהיו נוכחים הנכבדים הנ"ל, ובהתאם לכך גם ההשתתפות הציבורית תהיה דלה יותר.

המארגנים שמעו, והנהנו בראשם. הם לא האמינו שתיתכן מציאות כזו של נגנים ברמה של האחים עמר, שיוותרו על הופעה מכובדת כל-כך, וכל זאת בגלל 'ענין דתי' של שמירת שבת שניתנה לעם היהודי לפני כל-כך הרבה שנים. לא האמינו!

ולא מחקו את שמם של האחים מההזמנה שסוגרה לכל הנכבדים, שחלקם אף הגיע לאולם במיוחד כדי לשמוע את כישוריהם של האחים, שהתפרסמו בכל רחבי צרפת כרבי-אמנים

ההחלטה

מיותר יהיה כבר להוסיף שהאחים הגיעו רק במוצאי שבת. ומה קרה אז? - מארגני הקונצרט התפעלו כל-כך מ'הפטריוטיות היהודית', כפי שהגדירו זאת, עד שקיבלו החלטה שמהיום והלאה כל אירוע שבו יופיעו נגנים יהודיים, לא יתקיים בשבת.

'אם אנשי מקצוע כמוכם, מסוגלים לוותר על מידה גדולה כזו של כבוד ויוקרה, ולהישאר בבית רק בגלל השבת שלכם, אות ברור הוא שיש בה, בשבת זו, משהו מקודש שגם אנחנו צריכים להתחשב בו', אמרו.

הסבלים בסלונים הצילו את העצים

כדי להיווכח בברכת השבת, ובאושר העצום שהיא מעניקה לשומריה, צריך רק לקרוא את השורות הבאות. לא יותר. העיר 'סלונקי' ביוון היתה תמיד מושג-מקביל לשוב שפרנסתו

והנה, במג"א (ק"ז ג') מובא, וכך פסק המשנ"ב (ק"ז סק"ט) בשם הרא"ש (כלל ד' סעיף י'), שאף בשבת שאין מתענים, מזכירים י"ג מידות ואומרים פסוקים על מטר.

ואפשר להביא ראיה לדינו של המג"א מכך שאנחנו אומרים בשמיני עצרת תפילת גשם, אף שחל בשבת, ולא אומרים שאסור בשבת להתפלל על כך, ובפרט שיש כאן כבוד המלכות.

בקובץ 'קול תורה' (תשרי ס"ה) הופיעה שאלה מעניינת בדבר יהודי שקיבל עיטור מראש הממשלה הרוסי ביום העצמאות שלהם שחל בשבת. הדבר היה כרוך בכמה איסורי דרבנן, והוא שאל מה עליו לעשות?

והתשובה היתה מתוך מאמר חז"ל (ברכות, ט' ב') 'לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל; ולא לקראת מלכי ישראל בלבד, אלא אפילו לקראת מלכי עובדי כוכבים, שאם יזכה - יבחין בין מלכי ישראל למלכי עובדי כוכבים'.

וכיון שחייבים לחלוק כבוד למלכות, הרי כשהמלך רוצה לחלוק כבוד ליהודי, מותר לו לעבור על איסור דרבנן, משום חשש איבה.

אי-אפשר היה להאמין

שמעתי מעשה שאירע בישיבת לייקוואד, ואלמלא שמעתי מבעלי המעשה, וממקורביו המובהקים של מרן הגר"א קוטלר זצ"ל, לא הייתי מאמין שהוא התרחש במציאות ושזו היתה הוראתו של מרן הגר"א קוטלר:

בחדר האוכל של הישיבה הועסקה אלמנה בבישול המאכלים. היא היתה אשה עם לב-זהב, בעלת מידות נאצלות, אבל מה לעשות; המאכלים שבישלה לא הצטיינו בטעמים הטוב...

הבחורים ניגשו מדי פעם למרן ראש הישיבה, רבי אהרן קוטלר זצ"ל, ובאו בקובלנה על המאכלים הלא-טעימים, מעשי-ידיה של האלמנה, שהם נאלצים לאכול. אבל ראש הישיבה, בידעו את חומרת הפגיעה באלמנה, לא נקט בצעדים כלשהם, ולבחורים שהתלוננו אמר ש'גם אתם צריכים לשאת בנטל המצוה החמורה הזו שלא לפגוע באלמנה!'

חייהם נתונים בסכנה ממשיה

ברם, כאשר המצב הפך לבלתי-נסבל, החליטו כמה בחורים סוררים לעשות מעשה. הם ניגשו בליל-שבת לסיר הגדול של הצ'ולנט שהכינה האלמנה, ושהיה מונח על ה'בֶּלְעָה', והסירוהו משם!

כוונתם היתה שבבוקרו של יום השבת, משיגיעו הבחורים לסעודה, ולא ימצאו את הצ'ולנט על מקומו, תתעורר סערה בישיבה, וממילא הכל יבואו בטענות על המבשלת האלמנה, מה שיויביל בסופו של דבר לפיטוריה!

אלא שרצה השי"ת והדבר הובא מיד לידיעתו של מרן רבי אהרן זצ"ל. עכשיו צריכים לשמוע מה הוא הוֹךָ לבחורים הללו. ושוב, אלמלא שמעתי את הדברים מהמקורות המוסמכים ביותר,

מצויה בשפע, וזאת בשל הנמל הימי, והעולמי, שנבנה בשפת-ימה של העיר. המס ששילמו האוניות, ופריקת סחורתן, העניקו לעיר, ולתושביה, פרנסה רבה. התופעה הייחודית, והמרהיבה, ששלטה אף היא בנמל, כך סיפר הגר"י זילברשטיין (והודפסו הדברים בספר 'נפלאותיך אשיחה') - היתה, שכל הסְבָּלִים שפרקו את סחורת האוניות, היו יהודים, וככאלה הם שבתו ממלאכה בשבת, ולא פינו את מטעניהם של הסוחרים היהודיים.

פעם - והיה זה ביום ששי - הגיעה לנמל אוניה עם מטען ענק של עצים, שהיה מיועד לסוחר יהודי עשיר, וכששמע מהסבלים שיתכן ולא יספיקו לפרק את הסחורה עד היכנס השבת, דרש מהם להמשיך במלאכתם גם ביום השבת.

'היה לא תהיה', הכריזו הסבלים היהודיים. 'אם לא תעשו זאת, רע-ומר יהיה גורלכם', איים הסוחר היהודי החצוף, ונסע לבלות את השבת באחד מכפרי הנופש ליד סלונקי.

והנה, במהלך השבת הגיע לוויילת-הנופש של הסוחר שליח-רץ מיוחד שהודיע לו שכל מחסני-העצים שלו עלו באש, ולא נותר מהם כי אם עפר ואפר. הסוחר לא ידע מה לעשות עם עצמו, ובשל התזזית והטירוף שנכנסו בו, עמד להשליך את עצמו לנהר, ורק בשל הפחד שאחז בו, נמנע מעשות זאת.

בשובו לסלונקי, הודיעו לו שמנהל הנמל מחפש אחריו בדחיפות. הוא מגיע לנמל, והמנהל מבקש ממנו לפנות מיד את... מטען העצים הענק שלו. לפתע התברר לו, שבשל שמירת השבת של הסבלים, לא אוסון המטען במחסנים שעלו באש, והם נותרו לפליטה, כך שעתה יוכל לשוב אט-אט למסחר העצים.

ניגש הסוחר אל מנהל-הסבלים ונישקו בחיבה רבה, והודה לו על... שמירת השבת, שהביאה להצלת המטען הענק שנותר לו לפליטה.

צריך להוסיף משהו?

האם היה מותר ליהודי מרוקו להתפלל בשבת כמצוות המלך על עצירת הגשמים?

דיברנו קודם על הכנת ועל הגשמים, ונספר שבשנת תשע"ח מלך מרוקו פנה ליהודי ארצו שיתפללו על עצירת הגשמים בעקבות הבצורת בממלכה. ולא היתה זו הפעם הראשונה; גם שלש שנים לפני כן שיגר המלך פנייה דומה, ואכן לאחר ימים אחדים נעתר השי"ת לתפילה, וירדו גשמים.

גם הפעם ביקשו ראשי הקהילות מכל היהודים שיתפללו, והקב"ה אכן האזין לבקשתם והחלו יורדים גשמים. נשאלה השאלה, האם מותר היה ליהודי מרוקו להתפלל על הגשמים גם בשבת?

ברמב"ם הלכות תעניות (ב' א') נאמר: 'אלו הן הצרות של הציבור שמתענים ומתריעין עליהם, על הצרת שונאי ישראל לישראל, על החרב, על המזונות ועל המטר. ובכל מקום אין מתריעין בשבת, חוץ ממזונות שצועקים בשבת, אבל אין מתריעין בחצוצרות'. אבל על צרת המטר אין מתפללים בשבת. השאלה היא, האם מפני כבוד המלכות היה מותר להתפלל בשבת?

לא הייתי מאמין!

ראש הישיבה ציווה על אלה שהסירו את הצ'ולנט לקחת את הסיר בחזרה, ולהניחו על ה'בֶּלֶךְ'!!!
פירוש הדברים הוא, שמרן הגר"א קוטלר הבין, שחייהם של הבחורים שלא ריחמו על האלמנה נתונים בסכנה ממשית, והם עלולים למות. מכיון שכך, הורה להם לעבור על איסור דרבנן (שהרי הצ'ולנט כבר היה מבושל, והיה בכך רק איסור 'חזרה'), וזאת כדי להציל את החיים שלהם!
אין הסבר אחר, מניח-את-הדעת, להוראתו של ראש ישיבת לייקוואד. ולמדנו מכאן את גודל העוון, והעונש הצפוי, למי שאינו מרחם על האלמנה.

ומה היתה הוראתו של מרן הגר"ז?

אספר כאן מעשה נוסף עם אלמנה שהתרחש בעת שלימדתי בישיבת 'באר יעקב'. אלמנה זו לא היתה המבשלת במטבח, אלא שימשה כמלצרית והגישה את האוכל לבחורים.
ידיה של אלמנה זו רעדו במקצת, וממילא המאכלים החמים נפלו על רגליהם של הבחורים... המרק המהביל, וכן בשר-העוף וה'תוספות' שהוגשו כשהם חמים, לא רק שלכלכו את בגדיהם של הסועדים, אלא גם גרמו להם לכוויות.
גם במקרה זה, ניגשו בחורים אל ראש הישיבה, מרן הגרמ"ש שפירא זצ"ל, והתלוננו בפניו על כל הנ"ל, וביקשו להחליף את המלצרית.
רבי משה-שמואל שמע את הדברים, ואמר שלא יעשה מאומה מבלי להיוועץ בדעת רבו, מרן הגר"ז מברסק.
ומה היתה תשובתו של מרן? - 'אם הבחורים חֶפְצֵי-חיים הם, שלא יפגעו בעבודתה של האלמנה! ובאשר לטענותיהם שהמאכלים החמים נופלים על בגדיהם ורגליהם, יש לכך פתרון קל מאוד; שיזוזו קצת הצידה... או כל פתרון אחר... העיקר, לא לפגוע כהוא-זה באלמנה!'

שמירת שבת כהלכתה כפתרון לספיקות של אמונה

כל בר-בי-רב מבין שכוחה העצום של המחשבה, פועל לשני הכיוונים... לטוב ולמוטב... יש מחשבות של אמונה, ויש מחשבות של ההיפך-מזה...
בדור שלנו אפשר להיתקל במקרים אבסורדיים, כמו זה למשל שהגיע לאוזנינו מראש ישיבה, שסיפר שאחד הבחורים הטובים ביותר בישיבתו, והמצטיין הן בלימוד והן במידותיו הטובות, סובל מספיקות באמונה.
חברי החדר של הבחור באו וסיפרו שהבחור המצטיין הזה מדבר בעניינים שיש בהם כפירה. השאלה שהוצגה בפנינו על ידי ראש הישיבה היתה האם צריך לסלק בחור שכזה מהישיבה, או לא.

בתחילה, ניסיתי להתחמק מהשאלה המאוד-מאוד קשה הזו, ואמרתי שהדבר צריך להיות נתון להכרעתם של גדולי הדור. ברם, ראש הישיבה לחץ עליי, ולכן התפללתי להשי"ת שייתן עצה טובה בליבי, והנה הזדמנה לי אגרת שכתב מרן הסטייפלער זצ"ל והודפסה בספר 'קריינא דאגרתא'.

'סובל מזה נוראות'

מעיון בדברי האגרת אפשר להבין שהשאלה שהוצגה בפני מרן ה'קהילות יעקב' היתה זהה לשאלה של ראש הישיבה. גם שם היה מדובר בבחור שהסתבך בספיקות באמונה, ומרן זצ"ל כותב לו כך:

"מכתבו קיבלתי, ובדבר בחור אחד שהסתבך בספיקות באמונה, בשכר ועונש, וסובל מזה נוראות, כמה פעמים באו אצלי כאלו, ואני מייעצם שלא לחשוב כלל מזה, ויעסקו בתורה ובמצוות, אפילו יהא משום ספק.

"עצות טבעיות אין לזה, רק עצות סגוליות. העצה האחת - היא שמירת שבת כהלכתה בדקדוק ופרטיו, היינו שילמד היטב השו"ע עם המשנה ברורה, עד שיהא בקי בהם מאוד, וילמד על-מנת לקיים כל הכתוב.

"וגם לא לדבר דברים בטלים בשבת, זולת את ההכרח, וכל שכן שלא לקרוא עיתונים וספרים בשבת, רק או לעסוק בסעודה ושינה, או לעסוק בתורה. ובמשך זמן קצר לפי ערך, יראה נפלאות, שכל הספיקות אינם מבלבלים אותו כלל (אף על פי שעדיין לא ימצא תירוץ). כך היא המציאות.

"ובלבד שיהא זה השמירת-שבת לשם שמים, אפילו כדי ליישר האמונה. אבל אם הכוונה היא רק להקל הצער הנפשי, אין זה מועיל כמעט כלום, כיון שאין זה לשם שמים. והוא בדוק, שעל ידי זה זוכין לטהרת האמונה, וכהאי גוונא אמרו חז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו, וכפירה הוא כעין עבודה זרה.

"גם יאמר בכל יום בשחרית ובמנחה פרשת התמיד, והוא על פי מאמר חז"ל עולה מכפרת על הרהור הלב, ואמרו חז"ל כל העוסק בתורת עולה, כאילו הקריב עולה.

"עוד יש עצה בדוקה לבטל הספיקות, אלא שהיא קשה מאוד, דהיינו הענווה, שבזמן שהוא תופס עצמו באמת כ'אין', וכדבר שאין בו שום חשיבות, והוא נכנע לפני הקב"ה - פורחין מיד כל הספיקות, ולא איכפת ליה בהם כלל, אלא שכשאמרו ענווה, קשה מאוד להשיגה באמת, שלא בדמיונות בעלמא, ואכמ"ל."

"הנה לפנינו" - אמרתי לראש הישיבה - "כמה עצות בדוקות שיצאו מקולמוסו של מרן הסטייפלער זצ"ל, ואפשר לומר לבחור לאמץ אותן, או חלק מהן."

(מתוך הספר 'שבת בשמחה'. הובא ב'קול ברמה' - בטאון רמת אלחנן. שבת תשפ"ד)

"לך כנוס את כל היהודים"

היום, ער"ח אדר א', עצרת ענק לתפילה וזעקה בכותל המערבי, בראשות מרן הראשל"צ והאדמו"ר מגור שליט"א

טף ונשים. סבל וצער המשפחות השכולות גדול מנשוא זעקת משפחות השבויים מפלחת כל לב, הרופא לשבורי לב, יירפא לשברם אמון. ומנגד מערכה קשה המתנהלת מדרום ומצפון". בסיום מכתבו, קרא מרן הראשל"צ לבני הישיבות שלא יכולים להשתתף בעצרת התפילה ההיסטורית, לקיים מעמד מיוחד כל אחד בישיבתו באותה השעה, ולהצטרף גם הם לתפילת רבים: "והנני קורא בזה לכלל מוסדות החינוך, בני הישיבות, שאינם יכולים לבוא ולהשתתף בעצרת, לקיים תפילה מיוחדת ביום זה, ערב ראש חודש "הן א-ל כביר לא ימאס תפילת רבים ויה"ד שיקויים בנו מה שנאמר באסתר (ט' כ"ב) "כימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה" וכו".

וה' יתברך ברוב רחמיו יראה בעונינו ויצילנו מכל אויבינו, וכפי שהובטחנו בפרשתנו פרשת משפטים: "אֶת אֵימַתִּי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהַמַּתִּי אֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר תָּבֹא בָּהֶם וְנָתַתִּי אֶת כָּל אֲיִבֶיךָ אֵלֶיךָ עֲרֹךְ" ויקיים בנו כבר בחודש אדר הראשון מקרא שכתוב "והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב", ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו, אכ"ר!

עקב המצב הקשה השורר בעם ישראל, והתמשכות המלחמה הקשה בדרום ובצפון, יצאו מרנן ורבנן בקריאת קודש לכל הציבור - "לך כנוס את כל היהודים", להתאסף בעצרת תפילה וזעקה לעורר רחמי שמים בכותל המערבי, ביום חמישי ערב ראש חודש אדר א', לישועת והצלת כלל ישראל.

את מעמד התפילה ההיסטורי יובילו מרן הראשל"צ - הרב הראשי לישראל הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א, וכ"ק מרן האדמו"ר מגור שליט"א וישתתפו בו רבנים ואדמו"רים. המעמד יתקיים אי"ה, כאמור, בשריד בית מקדשנו הכותל המערבי, בערב ראש חודש אדר א' - יום חמישי כ"ט בשבט, בשעה 15:30.

במכתב מיוחד שפרסם מרן הראשל"צ, הגאון רבי יצחק יוסף, בקריאה להמוני בית ישראל, לבוא להתפלל ולבקש רחמים בעד העם היושב בציון, המוקף באויבים מצפון ומדרום, נכתב: "תקופה קשה עוברת על עם ישראל. מאורעות הדמים שחזינו בהם בשבת שמחת תורה, נחרטו בלב כולם. אויב אכזר שלא בוחל בשום אמצעי, מבקש להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן

הוא דפק בדלת והאשה פתחה והתחילה להרעיף עליו שבחים רבים: "איזה רופא פלאי אתה, הרי הצלת את חיי בעלי ממוזות לחיים!"...

רפואת ישראל אינה תלויה ברופא וברפואותיו, כי הנהגת הקב"ה עם כלל ישראל היא למעלה מן הטבע

והיה ויכוח בינו לבין המגיד: הדוקטור טען שכל מה שהוא עוסק ברפואה עם בני ישראל זה רק 'משחק', כי כל חוקי הטבע שלמד בחוכמת הרפואה אינם שולטים כלל על בני ישראל שהם למעלה מהטבע, למעלה מהמזל, ועם תפילה הם משנים לגמרי הכל, וכל מה שהוא עוסק בזה הוא למשחק בעלמא, אחיזת עיניים. אך רבי אשר צבי טען לעומתו שחז"ל דרשו "ורפא ירפא - מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות", והרי תורת אמת היא שכך הוא, ואם תאמר שכל פעולת הדוקטור היא רק אחיזת עיניים, איך יתכן לומר שהתורה אומרת דבר שאינו אמיתי? וביקש רבי אשר

פעולות הרופא - אחיזת עיניים
"וְרָפָא יִרְפָּא" (כא, יט)

בספר "עטרת גדולי אוסטראה" מסופר, שבעיר אחת התגורר יהודי בשם דוקטור גרדיה, שהיו קוראים לפניו 'רבי', לאחר שהמגיד הגדול רבי אשר צבי קורץ זצ"ל, בעל מחבר ספר "מעין החכמה", השיבו לתורה ומצוות, והיה מלמד לפני העם מתורת המגיד שזכה לשמוע מפיו הקדוש, זאת מלבד מה שעסק ברפואה. ולא זו אף זו, הוא היה מתפלל עבור ישראל וגם באו לפניו עם קוויטלאך.

האשה סיפרה לבעלה כיצד הצליחה לתפוס את העגלה רגע לפני שהידרדרה לכביש, כשהיא נחבטת ברכב...

"ועבדתם" - אם אתה עובד את השם יתברך ולא שואל שאלות מה יהיה, "וברכך" - אתה תזכה לבסוף בברכה!

"העגלה של אשתי הדרדרה מקודם וגרמה לשריטה במכוניתך".

"ראיתי את השריטה ובאמת שאלתי את עצמי מיהו האדם חסר הלב שגרם לי נזק ולא השאיר פרטים", אמר הנהג בזעף. "אומר לך את האמת: אם הרכב היה ישן, לא היה אכפת לי אם הייתה בו עוד שריטה. הבעיה היא שהרכב הזה חדש מהניילונים. קניתי אותו רק אתמול, ולכן שריטה בו היא כמו שריטה בלב שלי!"

האברך חש בחוסר נעימות מכל התיאורים על הקשר הרגשי בין הרכב לבעליו.

"אין בעיה. קח את מספר הטלפון שלי, וגש למוסך. אשלם כמה שיעלה התיקון!"

האברך החל ללכת בחזרה לכיוון ביתו, כשמחשבות מתרוצצות בראשו: "אמנם אני רוצה להיות מזיק, ואם נגרם נזק על ידי אחד מבני המשפחה, אני מחויב לשלם אותו, אך מהיכן אשלם? הרי אני לא מקבל אפילו מלגה מהכולל!"

ואז הוא פוגש את חברו הטוב, וכשזה שואל למעשיו, הוא מספר לו שכבר במשך כמה חודשים אין לו כולל.

"מה אתה אומר!", אמר החבר. "בדיוק כעת פתחתי כולל!"

"מה לומדים בכולל?"

"כל אחד לומד מה שלבו חפץ!"

"ומה סכום המלגה?"

החבר נקב בסכום גבוה במיוחד.

"תגיד, אני יכול להתקבל?"

"יש לי תשע, ואתה תהיה העשירי. אתה סוגר את הרשימה!"

במשך חודשים הוא חיפש כולל ולא מצא בשום אופן. מתי הוא התקבל לכולל בדיוק כפי רצה ועם מלגה גבוהה? כשרץ לשלם נזק, למרות שלא ידע מהיכן יביא את הכסף!

אומר הקב"ה: "ועבדתם" - אם אתה עובד את השם יתברך ולא שואל שאלות מה יהיה, "וברכך" - אתה תזכה לבסוף בברכה! (רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

העובד את ה' ללא שאלות זוכה בברכה

"ועבדתם את ה' אלקיכם וברך" (כג, כה)

רבי שלמה לוינסקי שליט"א סיפר מעשה נפלא, המלמד עד כמה גדולה הברכה והזכייה של אדם שעובד את ה' יתברך גם כשקשה לו:

בעיר בית שמש התגורר אברך מבוגר, שלאחר שנים רבות בכולל החליט לעזוב את המסגרת בה למד ולעבור ללמוד בכולל שבו הוא אינו מחויב ללמוד לימוד מסוים, אלא ככל אשר תאוה נפשו, מה שנקרא בשפה הישיבתית "לבו חפץ".

אך רצונות לחוד ומציאות לחוד. במשך מספר חודשים הוא חיפש מסגרת שכזו, אך העלה חרס בידו. צרכי הבית תבעו את שלהם, והוא לא ידע מה לעשות.

באחד הימים הלכה אשתו לצרכנייה וערכה קניה. בסיום הקניה, היא הוציאה את העגלה החוצה במטרה לרוקן ממנה את המצרכים ולהחזירה לעמדת העגלות, ואז פגשה חברה. השתים שקעו בשיחה ערנית, ושכחו עולם ומלואו.

"גברת", צעק לפתע עובר אורח. "העגלה שלך מדרדרת לכביש!"

האשה התנערה בבהלה ורדפה אחר העגלה. בקושי רב הצליחה לעוצרה, תוך כדי שהיא נחבטת ברכב הדור שחנה וגורמת לשריטה קטנה וכמעט בלתי מורגשת בחזיתו.

האשה חזרה הביתה וסיפרה לבעלה על החוויה שעברה, וכיצד הצליחה לתפוס את העגלה רגע לפני שהידרדרה לכביש הראשי כשהיא נחבטת ברכב.

הבעל קפץ ממקומו: "אוי ואבוי! גרמת נזק! חייבים למצוא למי שייך הרכב ולשלם את הנזק!"

הם יצאו מהבית בריצה והגיעו לחניה שלפני הצרכנייה. "הנה הוא", הצביעה האשה על רכב שכבר נסע לאחור והתכוונן להפליג לדרכו.

הבעל סימן לנהג לעצור, וביקש ממנו לפתוח את החלון.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

נהג אחר שמע במכשיר הקשר את הכתובת, ומיהר להגיע אליה: "שלחו אותי מהתחנה לקחת אותך לנהריה" ... בקיצור: חטף את הנסיעה...

התורה הקדושה מחנכת אותנו לעבוד על מידותינו בצורה הנעלה והמיוחדת ביותר!

בטעינה - יש לעזור תחילה לזה שזקוק לפרוק משום צער בעלי חיים.

ומכל מקום מחדשת הגמרא חידוש גדול: "אוהב לפרוק ושווא לטעון" - אם זה שזקוק לעזרה בפריקה הוא אוהב, וזה שזקוק לעזרה בטעינה הוא שווא, מצוה לעזור תחילה לשווא לטעון, "כדי לכופ את יצרו", למרות שלחמור השני יש צער בעלי חיים. שואלים תוספות: הרי לא מדובר כאן באדם שיש לי סתם שואה אישית כלפיו, שביחס אליו מובן החיוב לכופ את יצרי. מדובר כאן במי שמותר לשנוא אותו על פי הלכה ואף מצוה לשנואו כי עובר עבירה במזיד וברישי גלי. מהו, אפוא, הענין לכופ את היצר ולעזור לו?

התשובה היא: אכן, כשרואים אדם עובר עבירה - מצוה לשנואו. אולם טבע האדם הוא, שכאשר הוא רואה שאני שווא אותו - הוא גם שווא אותי, וכמאמר הכתוב (משלי כז, יט): "כַּמִּים הַפְּנִים לַפְּנִים כֵּן יֵב הָאָדָם לְאָדָם". וכשאני רואה, על העיניים שלו, שהוא שווא אותי - זה גורם לכך שאני מוסיף ושווא אותו יותר. אם עד היום שנאתי אותו בגלל שהוא מחלל שבת, מהיום אני שווא אותו גם על כך שהוא שווא אותי. תוספת השואה הזאת אינה מחויבת על פי דין תורה, זו כבר שואה אישית! על התוספת הזאת אומרת הגמרא שעליו "לכופ את יצרו" ולהקדים את טעינת השווא על פריקת האוהב.

שוב אנו נוכחים לראות איך התורה מחנכת את היהודי לעבוד על מדותיו: כשיהודי צועד לפי הנחיות התורה - התורה מעדנת אותו, מרוממת אותו והוא הופך להיות קדש קדשים.

*

בזמנו של רבי נתן צבי פינקל זצ"ל למדו בישיבת מיר מאה עשרים תלמידים. מלבדו לימדו בישיבה גם חתנו רבי חיים שמואלביץ ונכדו רבי נחום פרצוביץ. שלושת גדולי הדור במקום אחד. הרבה בני תורה היו באים לשמוע את השיעורים והשיחות שלהם, אבל לא היו תלמידים מן המניין בישיבה.

לפני פסח ניגש אחד התלמידים לרבי נתן צבי ואמר לו: "כעת אני נוסע הביתה, לאמריקה, ואחרי פסח נפשי חשקה ללמוד בישיבת בריסק". רבי נתן צבי אמר לו שלדעתו הוא יעשה שטייגען גדול יותר בישיבת מיר אצל רבי חיים ורבי נחום, אבל הרוח של הבחורים האמריקאים נשבה לכיוון בריסק, ואחרי ששב מהחופשה הלך ללמוד שם. ומאחר ולא היה לו נעים מרבי נתן

התורה משפרת ומעדנת את מדות האדם

"כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׁנֵאָה... וְחִדְלָתָּ מְעֹזֵב לוֹ עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ" (כג,

ה)

שמעתי מרבי יצחק זילברשטיין שליט"א מעשה שהיה: אדם הזמין מונית לנסוע לנהריה לקבל ברכה מרבי דוד אבוחצירא. הוא סיכם עם הסדרן מחיר: אלף ומאתיים שקלים. הסדרן שלח את אחת המוניות לכתובת המזמין. נהג אחר שמע במכשיר הקשר את הכתובת, ומיהר להגיע אליה: "שלחו אותי מהתחנה לקחת אותך לנהריה" ... בקיצור: חטף את הנסיעה. כשהנהג השני, האמתי, הגיע לכתובת, התברר לו שהמזמין כבר נסע עם מונית אחרת שאספה אותו מכאן לפני שתי דקות.

פסק ההלכה בנידון זה היה, שהנהג שחטף את הנסיעה לא נקרא "גזול". הנסיעה עדיין לא הייתה "שייכת" לנהג הראשון. הוא לא זכה בה כל עוד הנוסע לא נכנס לרכבו. מה שכן הוא נקרא "רשע", כדין עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה ממנו. נמשיך הלאה:

הנהג השני עזב במפח נפש את המקום, וכשהגיע לכביש גהה ראה מונית תקועה בצד הדרך, והנהג מחפש כבלים להניע את הרכב. נעצר לידו, והנה מתברר לו - לא פחות ולא יותר: זהו הנהג שחטף לו את הנסיעה...

נשאלת השאלה: האם בעל המונית השני חייב לעזור לזה שחטף לו את הנסיעה? התשובה ברורה: אם לפי ההלכה הנהג החוטף היה גזול - יכול היה השני לומר לו: תוריד את הנוסע! והוא לא חייב לסייע לו להתניע את הרכב. אבל היות והוא אינו גזול, אף על פי שהוא רשע ומותר לנהג השני לשנוא אותו - מכל מקום הוא חייב להתגבר על השואה ולעזור לו.

זה גופא מה שאומרת התורה "כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׁנֵאָה רַבֵּץ תַּחַת מִשְׂאוֹ" - חמור של זה שמותר לך לשנוא, "וְחִדְלָתָּ מְעֹזֵב לוֹ עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ", ומתרגם האונקלוס: "משבק תשבוק מאי דבלבך עלוהי ותפריק עמיה". אתה כועס עליו? יש לך קפידא עליו? תמחק את הכל, תסלח ותעזור לו!

רק יהודי יכול לעשות דבר כזה! התורה הקדושה מחנכת אותו לעבוד על מידותיו בצורה הנעלה והמיוחדת ביותר.

הגמרא (בבא מציעא לב ע"ב) אומרת שמצות פריקה קודמת למצות טעינה. כלומר, אם עומדים לפני שניים, חמורו של האחד רובץ תחת משאו והוא זקוק לעזרה בפריקה, והשני זקוק לעזרה

צבי, הוא לא בא להיפרד ממנו ולהודיע לו שעבר לבריסק. דא עקא, כעבור מספר שבועות הוא לא מצא את מקומו בבריסק. אין שם אוכל, אין מקום לישון, כל אחד צריך להסתדר בכוחות עצמו... הבחור חזר למיר, אכל בחדר האוכל, ישן בחדר הקודם שלו, וכל זאת מבלי להתנצל בפני רבי נתן צבי, ובלי לבקש ממנו רשות לשוב ולשהות בישיבה...

כעבור שבועיים הוא פגש את רבי נתן צבי. הבחור לא ידע היכן לטמון את עצמו מרוב בושה. לא היה לו נעים. אבל רבי נתן צבי, מיד כשראה אותו פנה אליו בפנים צוהלות: "תודה רבה לך שאתה בא לחזק אותנו. יישר כוחך"... נו מה אפשר לומר על מידות כאלו? זה התורה!

(רבי יצחק קולדצקי שליט"א - נאה דורש)

הוא למד בחשק וקצת הגביה את קולו. באחת התחנות עלה לאוטובוס בחור הייטקיסט, וכשעבר לידו אמר לו: "אשריך!"...

התורה הקדושה היא בתו היחידה של הקב"ה. חטפנו לו אותה, ואנחנו מתנהגים בה כשבויה, ונועלים אותה בתוך ארון...

ההורים של שגיא היו מהמשפחות האמידות בנתיבות. כעבור זמן, אביו של שגיא לא הרגיש טוב, הבדיקות לא היו מעודדות. חששו מדברים לא טובים רח"ל. שגיא התקשר לבחור הישיבה והתייעץ אתו מה עליו לעשות לרפואת אביו? השיב לו הבחור: "תגיד תהילים בתענית דיבור".

באותו יום הוא לא הלך לעבודה, סגר את עצמו בתוך חדר ובמשך חמש שעות אמר תהילים. אמו ניגשה אליו ואמרה לו: "אבא מבקש שתלך לעבודה. הוא לא רוצה שתעצור את החיים שלך בגללו, יהיה מה שיהיה". כיון שהיה בתענית דיבור הוא לא יכול לענות לה, רק לסמן בידו שידברו אחר כך.

הבחור המשיך לומר את כל התהילים בכוונה גדולה ובדמעות. מה נאמר ומה נדבר? בבדיקות החוזרות נמצא שהכל ב"ה תקין. להורים של שגיא היה שכל. הם לא תלו את הישועה ביד המקרה. הם הבינו שפרקי התהילים שבנם אמר בכוונה גדולה - הם שעזרו. בעקבות זאת כל המשפחה התחזקה, ובהמשך הפכו למשפחה שומרת תורה ומצוות.

ממה כל זה קרה? מבחור ישיבה שכיבד את התורה ולמד את הגמרא בקול ובנעימות באוטובוס. משם זה התגלגל ל"אשריך". משם ללימוד המשותף באוטובוס ומשם המשיך להתגלגל הלאה עד לרפואה של האבא ולחזרה בתשובה של משפחה שלמה. הסיפור השני: היתה ישיבה במרוקו שקראו לה "ישיבת טנג'ר". בישיבה הזאת למדו הרבה מראשי הישיבות, הרבנים והדיינים שאנחנו מכירים. גם אבי נמנה בין בוגרי הישיבה.

איך קמה הישיבה? במרוקו לא היתה ישיבה. היו כמה תלמידי חכמים מאנגליה שהיו מגיעים לחופש לטנג'ר. בטנג'ר גר יהודי עשיר, מראשי הקהל, רבי שמואל טולידאנו, וכשאמו נפטרה וישב עליה שבעה, נכנסו כמה תלמידי חכמים לנחמו. כשהתעניין איך הפכו לתלמידי

נהגו כבוד בתורה ובלומדיה!

"וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בְּתוּלָאָהּ לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים" (כא,

ז)

ה"ברכת שמואל" היה מצטט, בהתרגשות, את דברי חז"ל במדרש (שמות רבה ל, ה): "וכי ימכור איש את בתו לאמה' - בת אחת היתה לי ומכרתיה לכם, שאין אתם מוציאים אותה אלא חבושה בארון. 'לא תצא כצאת העבדים' - נהגו בה כבוד, ששבתם אותה מאצלי, שנאמר (תהלים סח, יט) 'עֲלִיתָ לְמִרוֹם שְׁבִיטָ שְׁבִיטָ'".

התורה הקדושה היא בתו היחידה של הקב"ה. חטפנו לו אותה, "עֲלִיתָ לְמִרוֹם שְׁבִיטָ שְׁבִיטָ", ואנחנו מתנהגים בה כשבויה ונועלים אותה בתוך ארון. הקב"ה מוכן לוותר לנו, אבל בתנאי אחד: שנכבד אותה! שחלילה לא נזלזל בה. זה מה שהקב"ה מצפה מאתנו: שנכבד כל מילה של תורה, שנכבד תלמידי חכמים ברצוני לספר שני סיפורים, מהם נלמד מה כוחה של מילה אחת של תורה! איזו השפעה אדירה יש לכל מעשה קטן של מצווה. הסיפור הראשון:

אני מכיר באופן אישי בחור שלמד בישיבה בנתיבות. פעם אחת, כשנסע באוטובוס לישיבה, החליט כהרגלו לנצל את הזמן, הוציא פנס מהכיס, פתח גמרא והתחיל ללמוד. הוא למד בחשק וקצת הגביה את קולו. באחת התחנות עלה לאוטובוס בחור שעובד בהייטק, בשם שגיא, שגר בנתיבות, וכשעבר לידו ושמע את קולו, אמר לו: "אשריך!"

שאל אותו הבחור: "אתה מעוניין להצטרף אלי?" משהשיב בחיוב, התיישב לידו, ובמשך כל הנסיעה למדו ביחד קטע גמרא. כשירדו מהאוטובוס, ולפני שפנו איש איש לדרכו, זה לישיבה וזה לבית, החליפו ביניהם טלפונים, והשניים המשיכו לשמור על קשר וללמוד ביחד דרך הטלפון.

תורה רגיל! אני מרים ספר תורה חי! כל האנשים בבית הכנסת, ששמעו את דבריו, ניגשו אליו וביקשו שגם הם רוצים שהרב ירקוד עם הבנים שלהם... גם הם רוצים שבנם יהיה ספר תורה חי! והם שלחו את הילדים שלהם ללמוד בישיבה בטנג'ר וכך הישיבה התפתחה והתרבו בה הלומדים. דורות שלמים של תלמידי חכמים יצאו משעריה. [הישיבה נסגרה לאחר מלחמת ששת הימים, כשרוב המשפחות עלו ארצה, והערבים התנכלו לישיבה ואז החליטו לסגור אותה].

ממה כל זה התחיל? מניחום אבלים אחד!

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

חכמים כה מופלגים, השיבו לו שהם למדו בישיבה, והוא הביע מיד את רצונו לבנות ישיבה בעיר לעילוי נשמת הוריו ותרום את הבניין.

הרב וולנטר לקח את ניהול הישיבה על עצמו והחל לקבץ בחורים. הישיבה התחילה עם שמונה בחורים וכעבור זמן קצר למדו בה מאה ועשר בחורים, חלקם הגדול, כאמור, גדולי תורה מובהקים. אבי היה בחור בגיל שלוש-עשרה כשהלך ללמוד בישיבה.

שנה אחת, בשמחת תורה, הוא שב הביתה למקנס, וכשהתחילו לרקוד בבית הכנסת לכבודה של תורה, הרב רפאל ברוך טולידאנו הרים את אבי על הידיים, רקד אתו ואמר: "אני לא מרים ספר

לאחר שאמרו 'כל הדברים אשר דבר ה' נעשה', מה הוסיפו באמירת 'נעשה ונשמע'?

מדוע כתבה התורה 'מכשפה לא תחיה', ולא כתבה 'מות תמות'?

"ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (כד, ז)
לאחר שאמרו 'כל הדברים אשר דבר ה' נעשה' (לעיל פסוק ג),
מה הוסיפו באמירת 'נעשה ונשמע'?

אבן עזרא: בתחילה סיפר להם וענו בקול אחד 'נעשה'. פסוק זה מלמד שלאחר שקרא באזניהם את כל הנכתב בספר, הוסיפו 'ונשמע'.

חזקוני: "אין מוקדם ומאוחר בתורה, הם התוכחות, כדאיתא במכילתא. רבי ישמעאל אומר: בתחילת הענין מהו אומר? 'ושבתה הארץ...' (ויקרא כה, ב), שמטין ויובלות, ברכות וקללות. ובסוף הענין מהו אומר? 'אלה החקים והמשפטים והתורות' (ויקרא כו, מו), אמרו: מקבלין אנו עלינו. כיון שראה שקבלו עליהם נטל את הדם וזרק על העם, שנאמר 'ויקח משה את הדם ויזרק על העם'. אמר להם: הרי אתם תפושים קשורים וענובים, מחר בואו וקבלו עליכם כל המצוות."

רש"י הירש: שבועתם 'נעשה' היתה ביחס לתורה שבכתב, שבה נכתבו רק יסודות המצוות בקיצור לשון, כפי שידוע לנו. התורה שבכתב חסרה ואינה שלמה ללא המסורת שבעל פה, ולכן הוסיפו בני ישראל בפסוק זה 'ונשמע', לאמור: 'כל אשר דבר ה', ולא רק כללי היסוד שקראו כאן באוזננו 'נעשה'. לצורך העשייה גם 'ונשמע', הווה אומר: על ידי לימודם וקיומם של הדברים שנשאו מסורת שבעל פה, נגיע לעשות את רצון ה' באמת ובשלמות.

הרב חגי ולוסקי

"ואל משה אמר עלה אל ה' אתה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל והשתחויתם מרחק" (כד, א)
מתי הקב"ה אמר זאת למשה?

מדרש אגדה: "זה המעשה היה קודם מתן תורה, ואמר למשה עלה כי לך הגדולה ראויה מחברך, ועל זה נאמר 'ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו'". וביאר רבי יונתן בן עוזיאל: "ביומא שביעאה לירחא סק קדם ה'", ביום השביעי לחודש עלה לפני ה'. באופן דומה ביאר רש"י, שכתב: "פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות, ובארבעה בסיון נאמר לו 'עלה'".

רשב"ם: הפסוקים שמתארים את שאירע במעמד הר סיני, שכתובים לאחר עשרת הדברות, ועד פסוק זה נאמרו להם ביום ששמעו את עשרת הדברות. פסוק זה אמר הקב"ה למשה כשירד מההר, שיעלה למחרת.

הרמב"ן: כל הפרשיות כתובות כסדרן. מיד לאחר מתן תורה, בו ביום אמר הקב"ה למשה את כל האזהרות על עבודה זרה, וציווה אותו הקב"ה 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' וכל המצוות שכתובות בהמשך. לאחר מכן נאמר לו פסוק זה, וציינה התורה שמשה עשה כפי שציווה אותו הקב"ה ובתגובה קיבלו בני ישראל את הכל בשמחה ואמרו 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע'. באותו יום כתב משה בספר את כל שנצטווה, חוקים ומשפטים ותורות, והשכים בבקר שלמחרת לכרות להם ברית על הכל, ובנה את המזבח וזבח את הזבחים.

היה עליו להתרות בו, ולא היו יכולים להרגו. לכן כתוב 'לא תחיה', כלומר לא תניח לה לחיות אפילו לא רגע אחד.

אברבנאל: "והנה אמר 'לא תחיה' ולא אמר 'מות יומת', כאומר: אל תאמר בלבבך: למה אהרוג אשה אחת על דמיונות והבלים, שאין בהם ממש וכולם מעשה תעתועים ורעות רוח ומפני זה לא תמיתה. לא תעשה כן, כי הנה אף על פי שהיא אשה, כיון שהיא מכשפה 'לא תחיה' אותה". באופן דומה ביאר הכתב והקבלה: "אל תאמר: אשה היא, שדרכה להשתבש בהבלים כאלה וראוי לחוס עליה, אלא תמיתנה".

(מתוך ספרי תורתך שאלתי, שחיבר הרב חגי ולסקי. להערות: Office@

(shaalti.co.il , 052-9453811

ם: התורה כתבה 'לא תחיה', כלומר לא תתיימש מלחקור אחריהם, לא תניחם לחיות על ידי עצלות, אלא חקור אחריהן להורגן.

רמב"ן: בכל חייבי מיתה כתוב 'מות יומת', משום שחייב מיתה ויש על כך מצות עשה להמיתו, כפי שכתוב 'וּבְעֶרְתָּ הָרָע מִקִּרְבְּךָ', אולם במכשפה לא כתוב 'מות תמות', התורה החמירה בה, להזהיר אותנו בלאו חמור יותר, שלא נחיה אותה, משום שהיא מביאה תקלות רבות והשוטים מתפתים אחריה.

חזקוני: כדי ללמדנו שכל הקודם לפגוע בה זכה. אם נשהה אותה עד שתעמוד לדין, היא עשויה להינצל.

רבי חיים פלטיאל: משום שאם היה מפרש באיזו מיתה ימות,

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

היכן שמר מרן הגר"ג אדלשטיין כסף שהופקד אצלו?

בבא קמא דף צח

וצרת הכסף בידך

אל ביתו של רבי גרשון. מקום וודאי בטוח ששם מונח הכסף למשמרת. פנה הבחור לרבי גרשון: "רציתי לבקש את הכסף שמסרתי זה מכבר למשמרת" "כן בוודאי" - השיב רבי גרשון. ולתדהמתו הרבה של הבחור, מכניס רבי גרשון את ידו אל כיס הפראק, משם הוא שלף מעטפה סגורה ומסרה בפשטות לבחור. "הא לך כסף". הפטיר רבי גרשון הבחור מתבונן במעטפה הסגורה הנושאת את שמו, כלא מאמין. למבטו המשתאה של הבחור הוסיף רבי גרשון: "סכום כזה צריך שמירה מעולה ווצרת הכסף בידך", הכסף לא היה שמור בבית אלא אצלי. לכל מקום שהלכתי לקחתי איתי את המעטפה. וגם כדי שאם תגיע אלי לבקש את הכסף אוכל מיד לתת לך... רק אנא, ספור את הכסף לוודא שקיבלת את כל הסכום שהיה..." (גליון איש לרעהו - הלמות עמלים ח"ב)

"שמירה מעולה" כיצד?

המעשה שלפנינו אירע לפני שנים. לראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א נודע מפי אחד הבחורים שלומדים בישיבה כי קיבל לידו סכום כסף גדול מאוד. הבחור חשש להסתובב עם כזה סכום גדול למשך זמן בלתי מוגבל, סכום כה גדול צריך שמירה מעולה, ההורים גרים הרחק, ומקום לשמור אין.

הציע רבי גרשון בפשטות: "אשמור לך אני על הכסף". אך הבחור נרתע לאחוריו: "להטריח את ראש הישיבה?" שיכנע רבי גרשון את הבחור שאין זו טרחה כלל וכלל, והבחור העביר את הכסף לשמירתו של רבי גרשון ובכך הסתיים העניין. לאחר תקופה ארוכה למדי, נזקק הבחור לכסף. החליט לגשת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מה מברכים על 'יוגורט' עם 'גרנולה'?

וכשמערב גרגרי דגן או סובין ב'יוגורט' וכדומה, כמצוי ב'גרנולה' - יש שכתב, שהיוגורט נחשב כתבשיל שמעורב בו דגן, וברכתו 'מזונות', ואף אם הדגן הוא מיעוט, ומטרתו רק להטעים את היוגורט; [ויש חולקים, ראה במקורות]; אך אם מערבם רק לשם שיפור העיכול וכדומה, יתכן שברכתו 'שהכל'.

[בו"מ דרשו רד, 10; וראה שו"ע רח, ד; וראה עוד בו"מ שם, 36, וס' וזאת הברכה עמ' 106-105]

גרגרי דגנים - ברכתם 'האדמה' [וראה במקורות]. וקליפות הדגן, המכונות 'סובין' - יש שכתב, שברכתן 'שהכל'; ויש שכתב, שבזמננו שהתרבו האוכלים אותן, יתכן שדין כגרגירים עצמם, וברכתן 'מזונות'. ויש שכתב, שכאשר אוכל אותן בפני עצמן, יש לברך עליהן 'שהכל', אך ראוי לאוכלן בתוך סעודת פת, כחלק מהסעודה, או לפטורן על ידי מאכלים אחרים שברכותיהם 'מזונות' ו'שהכל'.

האוכל קמח - האם מברך עליו?

ואף קמח שאכילתו מזיקה לקיבה ולגוף - וכגון קמח שעורים שגורם לתולעים במעי - ברכתו 'שהכל', כיון שבשעת אכילתו נהנה כדרך כל האוכלים, והנזק אינו מידי, אלא רק לאחר מכן משפיע הדבר על הגוף ומזיקו.

[שו"ע א, ומשנ"ב טו; בו"מ דרשו, 11-12]

האוכל קמח מחמשת מיני דגן, אף אם הוא קלוי ויש בו מעט טעם - ברכתו 'שהכל', אם הוא ראוי לאכילה. ואין ברכתו 'האדמה' כאוכל גרגירים שלמים [ראה לעיל], משום שכאשר הגרגירים נטחנו, יצאו מכלל 'פרי', ואין לומר עליהם בברכה "פרי האדמה", שהרי הם עתידים 'להתעלות' כשיהפכו למאפה או לתבשיל, אשר הם דרך אכילת פרי זה, ואילו אכילת הקמח אינה דרך אכילת פרי זה.

מה מברכים על עשבי בר הראויים לאכילה?

'תמצץ', שלאחר בישולו היה משמש כמאכל חשוב במיוחד - ברכתם 'שהכל', משום שעשבים ועלים אינם חשובים דים לברך עליהם ברכת הפירות אלא כאשר בני אדם מגדלים אותם לאכילה. ואכן, כרוב, חסה, וכיוצא בהם, שבני אדם מגדלים אותם לאכילה, ברכתם 'האדמה'.

[שו"ע רד, א, ומשנ"ב יח-יט]

כפי שלמדנו, פרי או ירק הטובים לאכילה כשהם חיים, אף אם גדלו מאליהם, ברכתם 'העץ' או 'האדמה' [בהתאם לפרי ולירק], מפאת חשיבותם. אולם, עשבים ועלים שאין בני אדם מגדלים אותם והם גדלים מאליהם, אף אם הם ראויים לאכילה כשהם חיים, ואף אם לאחר הכנתם באמצעות בישול וכדומה הם משמשים כמאכל חשוב - וכפי שהיה מצוי בעבר בעשב הנקרא

* גידולי 'מצע מנותק' - יש אומרים, שאין לברך עליהם 'המוציא לחם מן הארץ' ו'האדמה'; יש אומרים שניתן לברך גם 'האדמה'; ויש אומרים, שדין גידולים אלו כגידול רגיל. וכן נחלקו הפוסקים, בנוגע לברכת 'גידולי מים'.

* תבשיל ומאפה שברכתם 'המוציא', 'מזונות', 'העץ', או 'האדמה', שנשרפו מעט, או שניתן בהם תבלין בכמות גדולה מהנדרש, וכדומה, וכן אם התייבשו או התקלקלו - אם טעמם נפגם מעט, ברכתם אינה משתנה; ואם טעמם נפגם משמעותית, אך ראויים לאכילה - ברכתם 'שהכל' ו'בורא נפשות'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

אכלת מנה במסעדה ולאחר מכן הזמנת מנה נוספת - האם עליך לשוב ולברך?

לעומת זאת, הפורס לעצמו לחם בביתו לצורך ארוחתו, ולאחר שסיים החליט לאכול עוד מהלחם הנמצא ברשותו, אינו צריך לברך שנית, כיון שהדרך היא להימלך בדעתו ולאכול עוד מהלחם הנמצא ברשותו, והרי זה כאילו ידוע מראש שהוא עשוי להימלך ולאכול עוד. וכך הדין גם באוכל במסעדה וכדומה, ומזמין מנה אחת, ולאחר מכן מחליט להזמין מנה נוספת.

[משנ"ב קעד, יח, ושעה"צ כד; בו"מ דרשו, 23]

המברך על מאכל, מתוך מחשבה שלא לאכול מעבר לכמות שבירך עליה, ולאחר שסיים לאכול, נמלך בדעתו והחליט לאכול עוד, צריך לברך שנית. ולכן, לדוגמה, הקונה לעצמו לחמניה לארוחה, ובירך עליה ואכלה, ולאחר מכן החליט לאכול עוד, ושלח מישהו לקנות לחמניה נוספת - עליו לברך 'המוציא' שנית, כיון שמעשיו מוכיחים שבתחילה לא היה בדעתו לאכול אלא את הלחמניה שקנה.

קו השיעורים של 'דרשו'

***4992**

077-2222666

www.Dirshu.co.il

"הנה ימים באים..."

כי אם לשמע

את דברי ה'...

הדף היומי בהלכה

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
עובדי' - שיעור חוקי-מרחב
מחנה כ"א
- רבי אפרים סגל שליט"א
עובדי' - אידיש
מחנה כ"א
- רבי מרדכי שלמה פרינד שליט"א
אידיש
מחנה כ"א
- הרב עדיאל אלון שליט"א
שאלות אונטואליות בדף היומי בהלכה
מחנה כ"א

הדף היומי תלמוד בבלי

- הרב אפרים סגל שליט"א
עובדי' - אידיש
מחנה כ"א
- הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
עובדי' - שיעור חוקי
מחנה כ"א
- הרב מרדכי שלמה פרינד שליט"א
עובדי' - שיעור חוקי
מחנה כ"א
- הרב אברהם פוקס שליט"א
בענין מתנות על בני דת
מחנה כ"א

עמוד היומי תלמוד בבלי

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
מחנה כ"א
- רבי דוד הופשטטר שליט"א
אנגלית
מחנה כ"א
- רבי מאיר עזרא שליט"א
ערמית
מחנה כ"א
- הרב דוד בוק שליט"א
עובדי' עם "ביאורי חספית"
מחנה כ"א
- הרב אליהו שור שליט"א
נושאים מיוחדים ושיעור יומי
ענין מחנה כ"א

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה